

EĞİTİM ÖĞRETİM VE BİLİM HİZMETLERİ İŞKOLUNDAKİ SENDİKALAR VE ETKİNLİKLERİNE İLİŞKİN ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ

Figen ÇAM TOSUN

Bayburt Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Bayburt/Türkiye.

Tarık SOYDAN

Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, Eğitim Yönetimi ve Politikası Bölümü, Ankara/Türkiye.

İlk Kayıt Tarihi: 08.11.2012

Yayına Kabul Tarihi: 28.11.2012

Özet

Bu çalışma Bayburt Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği 4. Sınıf öğrencilerinin eğitim, öğretim ve bilim işkolundaki sendikalar ve etkinliklerine ilişkin düşüncelerini ortaya koymayı amaçlayan tarama modelinde bir araştırmadır. Araştırmanın çalışma grubunu 2010-2011 öğretim yılı bahar döneminde Bayburt Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği 4. sınıfta öğrenim görmekte olan 34 (11 kız, 23 erkek) öğrenci oluşturmuştur. Çalışmada, araştırmacılar tarafından geliştirilen görüşme formu kullanılmıştır. Öğrencilerin sorulara verdikleri cevaplar doğrultusunda kodlama yapılmış ve elde edilen verilerin frekansları bulunmuştur. Veriler betimsel analiz yöntemiyle çözümlenmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgulara dayalı olarak, öğretmen adaylarının sendikalar ve çalışmalarına ilişkin bazı yanlış bilgilere ve olumsuz düşüncelere sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğrenciler genel olarak sendikaları gerekli bulurken aynı zamanda bu kurumları yalnızca kendi çıkarları için çalışan örgütler olarak değerlendirmektedirler. Diğer yandan, öğrenciler sendikal etkinlikleri genel olarak olumlu karşılamakta ancak bunlara doğrudan katılmayı ya da desteklemeyi düşünmemektedirler.

Anahtar sözcükler: Kamu sendikaları, demokrasi, eğitim

STUDENTS' OPINIONS ON LABOR UNIONS ORGANIZED IN EDUCATION SCHOOLING AND SCIENCE SECTORS AND ON THEIR ACTIVITIES

Abstract

The purpose of this research is to reveal what 4th grades students, which study in department of elementary learning education in Bayburt Education Faculty of Bayburt University, think about the unions, which operate in the fields of education and science, and their activities. The population of the study is comprised of 34 students (11 female and 23 male) from 4th grade

in department of elementary learning education in Bayburt Education Faculty during spring term of 2010-2011 academic year. In the study, interviews form that consists of six questions, developed by researchers to determine students' thoughts about the unions, which operate in the fields of education and science and their activities was used. Interview forms were collected, the encoding was made according to their responses to students. The data were coded and found frequencies, analyzed with descriptive analysis method. According to answers of the subjects it is seen that students have some wrong information and impression about trade unions and their activities. Students think that trade unions are necessity but trade unions are organizations which work only for their own interests. Students don't think to attend or support trade union activities directly.

Key words: Public unions, democracy, education

1. Giriş

En genel anlamda sendika, üyelerinin çalışma ve yaşama koşullarını iyileştirme ve geliştirme amacını güden bir örgüttür (Talas, 1975, s.1). Kamu çalışanları açısından düşünüldüğünde ise, 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları Kanunu'na göre, sendikalar, kamu görevlilerinin ortak, ekonomik, sosyal ve mesleki hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek için oluşturdukları tüzel kişiliğe sahip kuruluşlardır.

Sendikaların doğuşunu hazırlayan koşullar sanayi devrimine bağlı olarak ortaya çıkan bir dizi gelişme ile ilintilidir. Sanayi devrimi ile birlikte, işverenlere bağlı olarak çalışan geniş emekçi yığınlar ortaya çıkmış ve bunlar zamanla hak ve çıkarlarını kolektif tarzda geliştirmek üzere çeşitli mesleki örgütlenmeler oluşturmaya girişmiştir (Işıklı, 2003, s.17). Bir başka ifade ile, sanayileşme ve işçi sınıfının ortaya çıkışı beraberinde çalışma ilişkilerinin temel unsurlarından biri olan sendikaları beraberinde getirmiştir. Sendikacılığın ortaya çıkışı ve tarihsel evrimi ise, insanlığın ve uygarlığın gelişimini ciddi boyutlarda etkilemiştir (Aldemir, 2010; Sülker, 1968).

Sendikal hareketlerin ortaya çıkışı sosyal devlet anlayışının benimsenmesinden çok öncelere dayansa da, kamu görevlileri sendikacılığının dünya genelinde hukuki ve anayasal anlamda güvenceye kavuşturulması II. Dünya Savaşı'ndan sonraki yıllarda başlamış, özellikle 1960'lı yıllardan sonra dünya geneline yayılmıştır. 1990'lı yıllardan itibaren ise dünya genelinde, kamu görevlileri sendikacılığı yaygın bir şekilde yasal ve anayasal güvenceye kavuşturulmuştur (Aldemir, 2010; Horuz, 2005, s.113).

19. Yüzyılda Avrupa ülkelerinde müteşebbis özgürlüğüne dayalı rekabetçi ekonomi politikaları uygulanırken devletin ekonomik ve toplumsal yaşamdaki rolü klasik liberal yaklaşımın "asgari devlet" anlayışına göre şekillenmiştir. Buna göre devletler, büyük alt yapı yatırımlarının gerçekleştirilmesi, asayişin sağlanması ve yargılama gibi asli olduğu varsayılan işlevleri üstlenmiştir. Ancak toplumsal refahın gerçekleştirilmesinde yaşanan büyük sıkıntılar ve geniş çalışan yığınların artan toplumsal talepleri devletlerin toplumsal yaşamda giderek artan sosyal sorumluluklar üstlenmelerini beraberinde getirmiştir.

II. Dünya Savaşı sonrasında gerek Batı dünyasında gerekse az gelişmiş ya da gelişmekte olan ülkelerde ekonomilerin yeni bir atılım yapmasına bağlı olarak devletlerin sosyal işlevleri genişlemiş ve bu işlevler kurumsal nitelik kazanmaya başlamıştır. Devletlerin kamusal hizmet birimi olarak büyümesi kamu çalışanlarının da artışı anlamına gelmiştir. 1960'lı yıllardan itibaren sosyal devlet yapılanması içinde genel olarak tüm çalışanların sendikal hak ve özgürlükleri garanti altına alınmış; anayasal ve yasal olarak düzenlenmiştir. Bu süreçte kamu görevlileri de sendikal haklara kavuşmuştur.

Türkiye'de çalışma ilişkilerinin ve genel olarak sendikacılığın gelişim süreci, belirli tarihsel ve toplumsal etmenler dolayısıyla, Batı'ya göre önemli farklılıklar göstermiştir. Yukarıda üzerinde durulduğu gibi, sendikacılığın gelişmesi asıl olarak modern sanayi toplumlarının gelişmesi ile birlikte gerçekleşmiştir. Osmanlı'nın sanayileşme ile Batı'ya nazaran geç tanışması ise çalışma yaşamının ve buna ilişkin sorunların toplumsal görünümünün de geç ortaya çıkmasına neden olmuştur (Ünsal, 1999, s.6).

Osmanlı'da memurlara sendikal hakların tanınması genelde anayasal gelişmeler üzerinden gerçekleşmiştir. 1876 tarihli Kanun-u Esasi'de insan haklarına ilişkin bazı hak ve hürriyetlere yer verilmişse de, birleşme, dernek kurma, toplanma ve çalışma haklarına ilişkin herhangi bir hükme yer verilmemiştir (Kili ve Gözübüyük, 2006). 1876 tarihli Kanun-i Esasi'nin bazı maddelerinin değiştirilmesiyle ortaya çıkan 1908 tarihli II. Meşrutiyet Anayasası'nın 120. Maddesi ise dernek kurma hakkını düzenlemiştir. Böylelikle Osmanlı'da ilk kez dernek kurma özgürlüğü tanınmıştır (Koç, 2003). Konuya öğretmenler açısından bakıldığında ise, 1908 yılında Osmanlı'da ilk öğretmen örgütü olarak Darülfünun ve Darülmuaallimin okulları mezunları tarafından İstanbul'da "Encümen-i Muallim" kurulmuştur. Bu örgüt aynı zamanda ilk memur örgütü olarak değerlendirilmektedir (Akyüz,1970).

II. Meşrutiyet Dönemi'nde, 1908 yılındaki yaygın grevlerin ardından, Tatil-i Eşgal Cemiyetleri Hakkında Kanun-u Muvakkat yayımlanmış ve bu düzenleme, küçük değişikliklerle, 1909 yılında Tatil-i Eşgal Kanunu'na dönüştürülmüştür. Bu yasa Cumhuriyet döneminde de yürürlükte kalmış ve bazı maddeleri ancak 1936 yılında kabul edilen 3008 Sayılı İş Yasası ile yürürlükten kaldırılmıştır. Tatil-i Eşgal Kanunu ile, kamuya yönelik hizmetleri yerine getiren kurumlarda sendikalaşma yasaklanmıştır (Koç, 2003, s. 39). Yine 1909'da çıkarılan Cemiyetler Kanunuyla birlikte dernek vb. örgütlenmeler, özellikle kamu kesiminde olanlar, yasaklanmıştır (Öcal,1998, s.80, 81).

Cumhuriyetin ilanında sonra hazırlanan 1924 Anayasası ile "cemiyet kurma hak ve hürriyetinin Türkler'in tabii hakları" arasında olduğu kabul edilirken, sendika hakkı konusunda herhangi bir düzenleme yapılmamıştır. Cumhuriyet'in ilk yıllarında kamu görevlilerinin örgütlenmeleri açısından bakıldığında Osmanlı'nın son döneminde olduğu gibi öğretmenler dışındaki kamu görevlilerinin örgütlenmelerine pek rastlanmamıştır (Öztek, 1989, s. 23).

Cumhuriyet Dönemi'nde 1924 Anayasasının öngördüğü Memurin Yasası, 18 Mart 1926 tarihinde kabul edilmiş, Resmi Gazetenin 31 Mart 1926 Tarih ve 336 numaralı sayısında yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu yasa, Osmanlı dönemindeki personel rejiminden ayrı bir düzenlemeye gitmiş ve personel rejimini genel bir statü olarak düzenlemiştir. Yasa sendika hakkı ile ilgili herhangi bir düzenlemeye yer vermemiştir. Memurlar bu dönemde dernekler, yardımlaşma sandıkları, kooperatifler kurmuşlar ama sendikalaşmamışlardır (Dereli, 1977, s. 49; Gülmez, 1991 ; Serim,1995, s. 63).

1936 yılında kabul edilen 3008 sayılı İş Yasası Türkiye tarihinde ilk defa, çalışma ilişkilerini bütüncül bir biçimde düzenlemiştir. Bireysel iş ilişkileri alanında işçiyi koruyucu önlemler getiren yasa, toplu iş ilişkileri alanında dönemin siyasal özelliklerine uygun olarak işçi ve işvereni geri plana itip devleti ön plana çıkarmıştır (Makal, 2003).

Memurların örgütlenme hakkını yasaklayan bir diğer yasa da, 1938 tarihli Cemiyetler Yasası'dır. Cemiyetler Yasası'nın 9. maddesiyle, medeni yasadan doğan dernek kurma hakkı ortadan kaldırılmıştır. Bu maddeye göre, aile, cemaat, ırk, cins ve sınıf esasına dayalı cemiyetler kurulamaz. Yine yasaya göre, bir derneğin kurulabilmesi için hükümetin iznini alma şartı getirilmiş ve dernekler sürekli olarak hükümetin denetimine tabi tutulmuştur (Sülker, 1987, s. 59).

Cemiyetler Yasası'nda 5 Haziran 1946 tarih ve 4919 Sayılı Kanun ile değişiklik yapılarak sınıf esasına dayanan derneklerin kurulması yasağı kaldırılarak, sendika ve mesleki birliklerin kurulmasına imkan sağlanmıştır. Ancak Cemiyetler Yasası'ndaki devlete bağlı kurumlarda hizmet karşılığı çalışan personelin sendika ve dernek kuramayacağına dair 12. madde aynen korunmuştur. Yine de bu dönemde ülke genelinde çok sayıda öğretmen derneği kurulmuştur (Meydan, 1986, s. 19).

1961 ile başlayan süreç iktisadi ve siyasi açıdan olduğu kadar çalışma ilişkileri bakımından da önemli değişiklikler getirmiştir.1963'den itibaren iktisadi olarak it-hal ikameci politikaların uygulandığı planlı bir kalkınma deneyimi yaşanırken 1961 Anayasası'nın Sosyal ve İktisadi Haklar ve Ödevler başlıklı bölümünde ele alınan sosyal devletçi düzenlemeler çalışanlar için önemli kazanımlar sağlamıştır.

1961 Anayasası ile düzenlenen sosyal haklar genel olarak memurların örgütlenmesi açısından da büyük önem taşımıştır. 1961 Anayasası'nın 46. maddesine göre, çalışanlar ve işverenler, önceden izin almaksızın sendikalar ve sendika birlikleri kurma, bunlara serbestçe üye olma ve üyelikten ayrılma hakkına sahiptirler. Ayrıca Anayasa'da "işçi niteliği taşımayan kamu hizmeti görevlilerinin bu alandaki hakları kanunla düzenlenir" hükmüyle memurların sendikal haklarına yönelik yasal bir çalışma yapılacağı belirtilmiştir. Söz konusu çalışma 8 Haziran 1965 kabul edilen ve 17 Haziran 1965'te Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 624 Sayılı "Devlet Personeli Sendikaları Kanunu" ile somutluk kazanmıştır. Bu dönemde çıkarılan bir diğer kanun olan 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu da sendika kurma hakkını 22.

maddesinde düzenlemiştir (Altunya, 1998, s. 75 ; Gülmez, 1991 ; Serim, 1995).

624 Sayılı yasa ile hızlı bir örgütlenme süreci içerisine giren memurlar, yasanın yürürlüğe girdiği 1965 yılında 1968 yılına kadar geçen üç yıl içinde 453 sendika, 18 federasyon ve 3 konfederasyon kurmuşlardır (Mihçioğlu,1968, s.11). 1971 yılında memur sendikası sayısı 658 yükselmiştir.

1960'lı yıllara öğretmen örgütlenmesi açısından bakıldığında, bu yıllar içerisinde Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde kurulan memur sendikası sayısının 83 olması en fazla memur sendikasının öğretmenler tarafından kurulduğunu göstermektedir. Yine bu yıllarda, sendika sayısının fazla, buna karşın üye sayılarının az olması sendikaların parçalı bir nitelik taşıdığını ve güçsüz olduklarını göstermektedir. Memur sendikaları içinde ilk kurulan sendika Türkiye Öğretmenler Sendikası (TÖS) olmuştur. 8 Temmuz 1965 yılında kurulan TÖS Türkiye'de öğretmenlerin kurdukları ilk sendikal örgüttür. TÖS'ün kurulmasının ardından ülkede çok sayıda öğretmen sendikası kurulmuş, ancak bu sendikalardan sadece İlkokul Öğretmenleri Sendikası (İLK-SEN), Teknik Öğretmenler Sendikası (TEK-SEN) ve Milliyetçi Öğretmenler Sendikası (MÖS) adlarını duyurabilmişlerdir (Öcal, 1998, s.85).

12 Mart 1971 darbesinin ardından, 20.09.1971 tarihli Anayasa değişikliği ile Anayasanın 46. maddesindeki "çalışanlar" ibaresi yerine "işçiler" ibaresinin konulmasıyla ve Anayasa'nın 119. maddesinde memurların sendika ve siyasi partilere üye olamayacağına dair değişiklikle birlikte memurların sendikal hakları ellerinden alınmıştır. Anayasanın geçici 16. maddesiyle de daha önce kurulmuş olan memur sendikalarının faaliyetleri sona erdirilmiştir. Yapılan değişiklikler "kavram kargaşasını önleme" resmi gerekçesine dayandırılmıştır (Gülmez, 2002, s.110; Öcal,1998, s. 88).

1971'den 1980'e kadar ki süreçte memurlar dernekler üzerinden örgütlenmiştir. Bu dönemde kurulan dernekler önceki dönemde faaliyet yürütmüş olan sendikaların uzantısı niteliğinde olmuştur. Örneğin TÖS'ün yerine TÖB-DER kurulmuş ve benzer çalışmaları yürütmüştür. Tüzüğünde amacı; "Atatürk devrimleri, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi ile Anayasanın milli, demokratik, laik ve sosyal hukuk devleti kapsamı içinde üyelerinin tüm ekonomik, demokratik, sosyal ve özlük haklarını koruyup geliştirerek birleşmelerini ve dayanışmalarını sağlamak" olarak gösterilen ve bu dönemin en büyük ve etkili derneği olan TÖB-DER, öğretmenler, memurlar ve müstahdemlerden oluşan 200.000 üyeye ve 660 şubeye ulaşmıştır (Akyüz, 1980).

12 Eylül 1980 darbesi ile öğretmen dernekleri ve sendikaların da içinde bulunduğu tüm demokratik kitle örgütleri kapatılmış ve tüm sendikal haklar askıya alınmıştır. Bu dönemde kabul edilen 1982 Anayasası'nın 51. maddesinde işçiler için sendika kurma ve sendikalara girme hakları düzenlenirken memurlar için her hangi bir düzenleme yapılmamıştır. Söz konusu maddeye göre, "işçi ve işverenler, üyelerinin çalışma ilişkilerinde, ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek için önceden izin almaksızın sendikalar ve üst kuruluşlar kurma hakkına sahiptirler."

Böylece Anayasa, memurlardan söz etmeyerek sendika hakkını açıkça tanımadığı gibi yasaklama yoluna da gitmemiştir (Gülmez, 1990).

1980 sonrası kamu çalışanlarının sendikalaşma çabasında “abece” dergisi başlangıç olmuştur. 1986’da yayımlanmaya başlayan dergi eğitim ve öğretmen sorunlarının ancak örgütlenme ile aşılabileceğini vurgulamış, sonraki yıllarda üzerinde hareket edilecek düşünsel temeli oluşturmuştur. 1987’den itibaren dernekleşmeye ilişkin çağrılar yapan derginin çabaları 16 Şubat 1988 tarihinde Eğitimciler Derneği (Eğit-Der)’nin kurulmasını sağlamıştır. 28 Mayıs 1990 tarihinde Eğitim İşkolu Kamu Görevlileri Sendikası (Eğitim-İş), ardından 13 Kasım 1990 tarihinde Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası (Eğit-Sen) kurulmuştur (Gülmez, 2002).

Eğitim-iş ve Eğit-sen’in ardından bir dizi sendika ve sendika üst kuruluşu kurulmaya başlamıştır. Bu süreçte kurulan ilk sendika üst kuruluşu 24 Haziran 1992’de kurulan Türkiye Kamu Çalışanları Sendikaları Konfederasyonu (Türkiye Kamu-Sen) dur. 19 Haziran 1995’de Memur Sendikaları Konfederasyonu (Memur-Sen) ve 1995 yılının sonunda Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu (KESK) kurulmuştur. 1990 sonrası kamu çalışanları sendikacılığı, sendikal anlayış ve ideoloji farklılıkları nedeniyle, ilk yıllardan başlayan aynı iş kolunda birden çok örgütün kurulduğu bir özellik taşımaktadır. Kamu görevlileri sendikacılığında, işyeri ve meslek temeline dayalı sendikacılık yerine genel olarak “iş kolu sendikacılığı” ilkesi benimsenmiştir (Gülmez, 2002, s. 225).

Ülkemizde kamu görevlisi sendikalarının kurulmasını ve çalışmasını mümkün kılan uluslararası ve ulusal mevzuata bakıldığında; kamu görevlilerinin sendikal haklarına ilişkin düzenlemeleri içeren uluslararası belgeler İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, Ekonomik, Toplumsal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi, Kişisel ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi, UNESCO ve ILO’nun ortaklaşa hazırladığı Öğretim Personelinin Durumuna İlişkin Tavsiye, yine ILO’nun 87, 98 ve 151 Sayılı Sözleşmeleri, Avrupa Konseyi tarafından hazırlanan ve kabul edilen İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi ve Avrupa Sosyal Şartı, Avrupa Birliği bağlamında imzalanan Roma Antlaşması ve Çalışanların Temel Sosyal Hakları Topluluk Şartı olarak sıralanabilir.

Anayasanın 90. maddesinin son fıkrasına göre, usulüne göre yürürlüğe konulmuş milletlerarası antlaşmalar kanun hükmündedir. Bunlar hakkında Anayasaya aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesine başvurulamaz. Dolayısıyla, İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi, Avrupa Sosyal Şartı, 87, 98 ve 151 Sayılı ILO Sözleşmeleri kanun hükmünde düzenlemelerdir.

Türkiye’de memurların sendikal haklarına yönelik ulusal belgeler ise, 1982 Anayasası, 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu ve 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları Kanunu’dur. Türkiye’de kamu görevlisi sendikacılığının bugünkü durumuna bakıldığında, Çalışma Bakanlığı kayıtlarına göre, 11 hizmet kolunda, 4 konfederas-

yon ve 66 sendika faaliyetlerine devam etmektedir. Bu konfederasyonlar, üye sayısı fazla olandan az olana doğru sıralanacak olursa;

Memur Sendikaları Konfederasyonu (Memur-Sen),

Türkiye Kamu Çalışanları Sendikaları Konfederasyonu (Türkiye Kamu-Sen),

Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu (KESK),

Bağımsız Kamu Görevlileri Konfederasyonu (BASK).

Günümüzde, sendikalar yasanın 5. maddesinde sıralanan 11 hizmet kolundan biri olan “eğitim, öğretim ve bilim hizmetleri” kolunda ise, üye sayısı fazla olandan daha az olana doğru bir sıralama yapılacaktır;

Eğitim-Bir Sen

Türk Eğitim Sen

Eğitim – Sen, öne çıkan sendikalardır.

Kamu görevlilerinin sendikal hak ve özgürlüklere sahip olması konusunda literatürde bir dizi tartışma yapılmıştır. Kamu görevlilerinin sendikal olmalarının sakıncaları üzerinde duran yaklaşımlara göre, kamu görevlilerine sendika ve grev haklarının tanınması halkın huzur ve güvenliğini tehlikeye düşürebilir. Bu hakların tanınması kamu hizmetlerinin sürekliliğini tehdit edebileceğinden kamu yararının gerçekleşmesi açısından sakıncalar doğurabilir. Kamu görevlileri kendilerine tanınan bu hakları kötüye kullanabilirler. Son olarak, kamu görevlilerine sendika ve grev gibi ileri hakların tanınması devlet otoritesine zarar verebilir. Kamu görevlilerinin sendikal haklara sahip olmalarının yararlarını gündeme getiren düşüncelere bakılacaktır; bu düşüncelerin bir kısmı sendikalaşmanın çalışma ilişkilerinde sağladığı iletişim kolaylığı ile ilgilidir. Buna göre, kamu görevlilerinin sendikal haklara sahip olmaları, kamu görevlilerine düşüncelerini ilgili makamlara bildirmek ve haklarını savunmak olanağı verir. Konuya kamu otoriteleri açısından bakıldığında ise, kamu otoritelerinin çalışanlarla tek tek ilişki kurmaları zor olduğu için onların düşüncelerine tercüman olacak az sayıda kişi ile ilişki kurmak yönetim için de faydalı ve verimli olur (Yıldırım, 2007).

Kamu görevlilerinin sendikal hak ve özgürlükler kazanmalarını savunan görüşler asıl olarak çalışanların statüsü ve demokrasi ile ilgilidir. Bu açıdan öğretmenler ele alındığında, Akyüz (1978, sy.13)’e göre, öğretmenlerin mesleki örgütlere sahip olup olmamaları onların toplumsal güç ve statülerini belirleyen unsurların başında gelmektedir. Nitekim, güçlü mesleki örgütler kurmuş öğretmenlerin güçlü, örgütleri bulunmayan veya cılız örgütler kurabilenlerin ise güçsüz oldukları görülmektedir. Bu nedenle bir ülkedeki öğretmen örgütlenmesi oradaki öğretmenlerin toplumsal değişimdeki etkilerine ilişkin göstergelerden biri olarak kabul edilmektedir.

Bu açıdan, ILO ve UNESCO’nun ortaklaşa yürüttükleri çalışmalar sonucun-

da 1966 yılında kabul edilen “Öğretmenlerin Statü Tavsiyesi”, öğretmenlerin gerek okul yaşantılarını gerekse okul dışındaki sosyal yaşantılarını ele alan bir belge olarak önemlidir. Söz konusu tavsiye, öğretmenlerin sadece eğitim alanında, yani okul içinde değil, toplum içinde de yerine getirdikleri işlevlerin taşıdığı önemi uluslararası düzeyde belgelemiştir Örgütlenme hakkını çok doğal bir veri olarak kabul eden Tavsiye, bu hakkı ayrıca belirtmeye dahi gerek görmemiştir (Gülmez,1991; Işıklı,1985, s. 93).

Günümüzde kamu görevlileri sendikaları, toplumsal yaşamda bir takım sosyal, kültürel ve ekonomik roller üstlendikleri gibi, üyelerinin çalışma koşullarının belirlenmesinde de çeşitli rolleri yerine getirmektedirler. Sendikaların üstlendikleri bu rollerden en önemlileri ve belki de sendikaların varlık sebebi, üyelerini idare karşısında temsil etme ve kamu görevlilerinin çalışma koşullarının belirlendiği “danışma” “toplu görüşme” ve “toplu iş sözleşmesi” gibi süreçlere katılmalarıdır (Horuz, 2005, s.113). Günümüzde öğretmenler öğretmen örgütleri aracılığıyla mesleki çıkarlarını korumanın yanı sıra, meslekleriyle ilgili kanuni düzenlemelerin hazırlanmasında etkili olabilir, eğitim politikasının belirlenmesine doğrudan katılabilirler. Aynı zamanda bu örgütler ülkenin çağdaşlık ve demokrasi düzeyinin yükseltilmesine de katkıda bulunabilirler (Öcal, 1998, s. 72).

Kamu görevlisi sendikalarının çalışmaları ile demokrasinin gelişimi arasında güçlü bir bağ olduğu söylenebilir. Sendikal haklar demokrasinin temel ögesidir. Demokrasi, insan haklarının ve bu haklarla bir bütün olan sendikal hakların en geniş biçimde yaşam bulduğu bir toplumsal örgütlenmedir. Baştürk, genel olarak demokrasiyi, bütün özgürlüklerin somutlaşabildiği, insana kendini geliştirebilme olanaklarının sağlandığı, tüm halkın siyasi iktidarın kullanılmasına katılma hakkının bilinçli, sürekli ve etkin biçimde gerçekleştirildiği bir yaşam biçimi olarak tarif etmiştir (Demiryürek, 2008). Sendikalar, demokrasinin tarihsel gelişimi, gelir dağılımının adaletli bir şekilde dağıtılması ve toplumların demokratikleşmesi sürecinde küçümsenmeyecek roller oynamışlardır (Collier ve Mahoney, 1997; Marshall, 1991; Yıldırım, 2008).

İşçilerin ve işverenlerin birbirlerine ve hükümetlere karşı ortak çıkarlarını korumak konusunda vermiş oldukları savaşım, demokratik toplum anlayışının kökleşmesine, insan haklarının kişilerin vazgeçilmez haklarından olduğu görüşünün benimsenmesine önemli katkılarda bulunmuştur. Demokratik düzenin en önemli araçlarından birisi olan sendikalar, üyelerinin ortak ekonomik, sosyal, kültürel hak ve çıkarlarını gözetirken bazı amaçlar ve ilkeler doğrultusunda bu eylemlerini sürdürmektedir. Demokratik kitle örgütlerinin en önemlilerinden birisi olarak sendikaların amaçları; üyelerinin statülerini, çalışma şartlarını saptama ve geliştirme; mesleki gelişmeyi sağlama; üyeleri arasında dayanışma ve yardımlaşmayı sağlama; hizmetin daha nitelikli ve verimli kılınmasını sağlama; hükümet ve parlamento ile yakın işbirliği ve yardımlaşmayı sağlama olarak özetlenebilir (Kalkandelen, 1968).

Bayburt Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Bölümü’nde 2010-2011 eğitim-öğretim yılında öğrenim gören 4. sınıf öğrencilerinin görüşleri ile sınırlı olan

bu araştırmanın amacı aynı zamanda öğretmen adayı olan öğrencilerin eğitim ve bilim alanındaki sendikalar ve etkinliklerine ilişkin düşüncelerini ortaya koymaktır.

2. Yöntem

Bu bölümde araştırma modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve çözümlenmesi alt başlıklarına yer verilmiştir.

2.1. Araştırma Modeli

Bu çalışma genel tarama modelinde bir araştırmadır. Genel tarama modeli, geçmişte veya halen mevcut olan bir durumu varolduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan bir araştırma yaklaşımıdır (Karasar, 1986, s.80). Bu çalışmada nitel bir araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırmalar, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konulmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırmalardır. Araştırmada nitel araştırma tekniği olarak görüşme kullanılmıştır. Görüşme, önceden belirlenmiş bir amaç için yapılan, soru sorma ve yanıtlama tarzına dayalı bir iletişim süreci olarak tanımlanabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2005).

2.2. Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu 2010-2011 öğretim yılı bahar döneminde Bayburt Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği 4. sınıfta öğrenim görmekte olan 34 (11 kız, 23 erkek) öğrenci oluşturmuştur. Çalışma grubu, mezuniyete yakın olan 4. Sınıf öğrencileri arasından, amaçlı örnekleme tekniklerinden kolay ulaşılabilir durum örnekleme tekniği tercih edilerek, belirlenmiştir.

2.2. Veri Toplama Aracı

Bu çalışmada, araştırmacılar tarafından öğrencilerin eğitim ve bilim alanındaki sendikalar ve etkinliklerine ilişkin düşüncelerini belirlemek amacıyla altı sorudan oluşan bir görüşme formu geliştirilmiştir. Görüşme formunda yer alan sorular oluşturulurken, ilgili literatürdeki veri araçları gözden geçirilmiş, alanda uzman 2 öğretim üyesinin ve 3 araştırma görevlisinin görüşleri alınmış, bir grup öğrenci ile anlaşılabilirlik testi yapılmış ve 15 öğrencinin katılımıyla pilot bir uygulama gerçekleştirildikten sonra görüşme formuna son şekli verilmiştir.

2.3. Verilerin Toplanması ve Çözümlenmesi

Bayburt Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği 4. sınıf (34 öğrenci) öğrencilerine görüşme formu uygulanmıştır. Elde edilen veriler, betimsel analiz yöntemiyle çözümlenmiştir. Görüşme formlarında öğrencilerin aynı sorulara verdikleri cevapların tekrarlanma sıklıkları doğrultusunda kodlama yapılmıştır. Kodlamalardan çıkışla temalar oluşturulmuştur. Elde edilen kodlamaların frekansları hesaplanmıştır.

3. Bulgular

Bu bölümde, geliştirilen veri toplama aracının uygulanması ile elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Araştırma kapsamında, “Eğitim ve bilim çalışanları için sendikal örgütlenmenin gerekli olduğunu düşünüyor musunuz?” şeklinde sorulan birinci soruya öğrencilerin verdikleri cevaplar doğrultusunda elde edilen temalar ve frekansları Çizelge 1’de verilmiştir.

Çizelge 1. Eğitim ve bilim çalışanları için sendikal örgütlenmenin gerekli olup olmadığına ilişkin sınıf öğretmenliği 4. Sınıf öğrencilerinin görüşleri

Kategoriler	Kadın Frekans	Erkek Frekans	Toplam Frekans
Gerekli	4	12	16
Diğer olumlu yanıtlar (Kesinlikle şart, tabi ki, katılıyorum gibi)	4	5	9
Gereksiz, hayır ve düşünmüyorum	-	4	4

Çizelge 1’de görüldüğü gibi, öğrencilerin eğitim ve bilim çalışanları için sendikal örgütlenmenin gerekli olup olmadığına ilişkin soruya verdikleri yanıtlarda en fazla tekrar ettikleri ifadeler, “gerekli” (16), “kesinlikle şart, tabi ki, katılıyorum” gibi diğer olumlu ifadeler (9) ve “gereksiz” (4) olmuştur. Cinsiyet açısından bakıldığında, eğitim ve bilim çalışanları için sendikal örgütlenmenin gerekli olup olmadığına ilişkin soruya, 11 kız öğrenciden 8’i olumlu yanıt verirken diğerlerinin yorum yapmadığı; 23 erkek öğrenciden 17’si olumlu yanıt verirken, 4’ünün olumsuz yanıt verdiği görülmektedir. Bu konuda, öğrenci ifadelerinden örnekler aşağıdaki gibidir:

“Evet, gerekli. Sendikalar kişilerin haklarını savunmaları ve yanlışlıklara göz yumulmaması için gereklidir.”

“Bence gerekli. Çünkü eğitim ve bilim alanında çalışıp da haklarını ne şekilde arayacaklarını bilmiyorlar. Haklarını toplu olarak savunurlarsa daha etkili olur diye düşünüyorum.”

“Evet gerekli. Çünkü birlik ve beraberlikten güç doğar. Haklarımızı daha iyi savunabiliriz.”

“Evet düşünüyorum. Eğitim ve bilim kendi özerk yapısı içinde siyasete karışmadan kendi içinde bir örgütlenmeye gidebilir. Çünkü eğitim ve bilim çalışanları açısından iyi olabilir.”

Sendikal örgütlenmenin gereksiz olduğuna dair açıklamada bulunan öğrencilere ait ifadeler ise şöyledir:

“Gerek yok. Çünkü zaten kolay kolay meslekten ihraç edilme yok. En fazla yer değiştiriliyor. 657’ye tabi ol gerisi kolay.”

“Kesinlikle gereksiz kurumlardır. Öğretmenler Anayasada mevcut şekilde hareket etmelidir. Öğretmenlerin taraf tutması, yanlı davranması gelecek nesiller için sakıncalıdır.”

“Hayır düşünmüyorum. Örgütlenmeye gerek yok, her şeyin garantisi vardır.”

Araştırma kapsamında, “Sizce Türkiye’deki eğitim ve bilim sendikaları, üyelerinin ve diğer kamu çalışanlarının çıkarlarına uygun faaliyet yürütüyorlar mı?” şeklinde sorulan soruya öğrencilerin verdikleri cevaplar doğrultusunda elde edilen temalar ve frekansları Çizelge 2’de verilmiştir.

Çizelge 2. Türkiye’deki eğitim ve bilim sendikalarının, üyelerinin ve diğer kamu çalışanlarının çıkarlarına uygun faaliyet yürütüp yürütmedikleri konusunda sınıf öğretmenliği 4. sınıf öğrencilerinin görüşleri

Kategoriler	Kadın Frekans	Erkek Frekans	Toplam Frekans
Hayır	3	12	15
Fikrim yok	2	6	8
Evet	2	3	5
Kısmen	1	2	3

Çizelge 2’de görüldüğü gibi, öğrencilerin, eğitim ve bilim sendikalarının, üyelerinin ve diğer kamu çalışanlarının çıkarlarına uygun faaliyet yürütüp yürütmediğine ilişkin ifadeleri, “hayır” (15), “fikrim yok” (8), “evet” (5) ve “kısmen” (3) şeklinde sıralanmaktadır. Yanıtlar cinsiyet açısından değerlendirildiğinde, kız öğrenciler en yüksek frekansta sendikaların çalışanların çıkarlarına uygun faaliyet yürütmediği yönünde görüş bildirirken; erkek öğrencilerde aynı fikir daha baskın olarak göze çarpmaktadır. Sendikaların çalışanların çıkarlarına uygun faaliyet yürüttüğü konusunda her iki grup öğrencilerin de sayısının azlığı dikkat çekmektedir.

Dolayısıyla, Türkiye’deki eğitim ve bilim sendikalarını, üyelerinin ve diğer kamu çalışanlarının çıkarlarına uygun faaliyet yürütüp yürütmedikleri noktasında katılımcıların genel olarak olumsuz yönde düşündükleri görülmektedir. Öğrenci ifadelerinden örnekler aşağıdaki gibidir:

“Kesinlikle hayır. Yıllardır mevcut olan sendikalar sadece kendi çıkarları doğrultusunda hareket etmişlerdir. Var olan hiçbir öğretmenin sıkıntısına çözüm olamamışlardır. Kendi günlük menfaatleri doğrultusunda davranmaktadırlar.”

“Çok fazla yararlarına faaliyet yürüttükleri söylenemez. Daha çok kişileri kışkırtıcı ya da bir gruba karşı kin besleyici faaliyetler yapıyorlar.”

“Hayır, çünkü yeteri kadar çalışmıyorlar.”

“Tam olarak yürütmüyorlar. Yürütseydi eylem yapmazlardı.”

Sendikaların üyeleri ve diğer çalışanların çıkarına uygun faaliyet yürüttüğünü düşünen az sayıdaki öğrenci görüşlerinden örnekler ise aşağıdaki gibidir:

“Zaman zaman uygun faaliyetler yürütülebiliyor.”

“Tabi her kurumun kendine göre bazı çıkarları vardır. Ama sendikalar gerekli şeyleri savunuyorlar.”

Araştırma kapsamında, “*Medyada ya da çevrenizde grev, eylem, iş bırakma gibi sendikal bir faaliyet gördüğünüzde ilk tepkiniz ne olmaktadır?*” şeklinde sorulan üçüncü soruya öğrencilerin verdikleri cevaplar doğrultusunda elde edilen temalar ve frekansları Çizelge 3’te verilmiştir.

Çizelge 3. Medyada ya da çevrelerinde grev, eylem, iş bırakma gibi sendikal bir faaliyet gördüklerinde ilk tepkileri konusunda sınıf öğretmeniği 4. sınıf öğrencilerinin görüşleri

Kategoriler	Kadın	Erkek	Toplam
	Frekans	Frekans	Frekans
Amaç önemli	5	7	12
Olumlu	4	5	9
Olumsuz	1	6	7
İlgisiz kalma	-	5	5

Çizelge 3’de görüldüğü gibi, öğrenciler medyada ya da çevrelerinde bir etkinlik gördüklerinde “kişilerin amaçlarının önemli olduğunu” (12), “olumlu karşıladıklarını” (9), “olumsuz karşıladıklarını” (7) ve “ilgisiz kaldıklarını” (5) dile getirmişlerdir. Kız öğrenciler ağırlıklı “amacın önemli olduğu” ve “olumlu karşıladıkları” yönünde ifadeye bulunmuştur. Erkek öğrenciler ise, “amaca önem vermek” yanında “olumsuz ve ilgisiz kalmak” yönünde de yoğun olarak ifadeye bulunmuştur. Bu konuda öğrenci ifadelerinden örnekler aşağıdaki gibidir:

“Önemli olan grev yapanların niçin grev yaptıklarıdır. Sorunun kaynağına göre tepki olmalıdır.”

“Sorunun nedenine bakarım kendime göre eleştiride bulunurum. Ülkeyimizin çıkarlarıyla ters düşmeden.”

“Olumlu oluyor. Emeğin karşılığı verilmiyorsa eylem yapılması normaldir.”

“Onları genelde anlamak istiyorum. Haklı olduklarında destekçisi olurum. Gayet demokratik bir eylem.”

“Bunların ülkeye zarar verdiğini düşünüyorum. İş bırakma eğer ülke genelindeyse birçok insanın işi aksıyor.”

“Bu eylemleri yapanlara çok kızıyorum. Güncel olan Tekel eylemine karşıyım. Çünkü onlar sadece daha fazla maaşın peşinde koşuyorlar.”

“Sadece bakıp geçiyorum.”

Araştırma kapsamında, “*Sendikal faaliyetlere (basın açıklaması, miting, sempozyum, seminer vs.) katılıyor musunuz?*” şeklinde sorulan soruya öğrencilerin verdikleri cevaplar doğrultusunda elde edilen temalar ve frekansları Çizelge 4’te verilmiştir.

Çizelge 4. Sendikal faaliyetlere (basın açıklaması, miting, sempozyum, seminer vs.) katılıp katılmama konusunda sınıf öğretmenliği 4. Sınıf öğrencilerinin görüşleri

Kategoriler	Kadın Frekans	Erkek Frekans	Toplam Frekans
Hayır	8	18	26
Evet	2	4	6
Evet, Bilgi edinmek ve edindirmek önemlidir	1	2	3
Hayır, Gereksiz	1	5	6
Hayır, Uygun değil	2	7	9

Çizelge 4’de görüldüğü gibi, öğrencilerin çoğunluğu sendikal faaliyetlere katılmadıklarını belirtmişlerdir. Bu konuda erkek ve kız öğrenciler arasında önemli bir fark olmadığı görülmektedir. Sendikal faaliyetlere katılıyorsanız “nasıl” ve katılmıyorsanız “neden” sorularına ilişkin yanıtların analizine göre, öğrencilerin ifadeleri, “kendilerine uygun bulmadıkları” (9) ya da “gereksiz olduğunu düşündükleri”(6) yönündedir. Bu konuda öğrenci ifadelerinden örnekler aşağıdaki gibidir:

“Ortamı olmadı. Kendime uygun gördüğüm bir durum olmadı.”

“Öyle herhangi bir mitingle karşılaşmadığım için katılmadım.”

“Katılmıyorum. Gereksiz hiçbir değişiklik olmuyor.”

“Katılmam, çünkü görüşlerime önem vermiyorlar.”

Araştırma kapsamında, “*Sendikal faaliyetlerin ekonomik ve sosyal haklar elde etmek açısından yararlı olduğunu düşünüyor musunuz?*” şeklinde sorulan soruya öğrencilerin verdikleri cevaplar doğrultusunda elde edilen temalar ve frekansları Çizelge 5’de verilmiştir.

Çizelge 5. Sendikal faaliyetlerin ekonomik ve sosyal haklar elde etmek açısından yararlı olup olmadığı konusunda sınıf öğretmeniği 4. Sınıf öğrencilerinin görüşleri

Kategoriler	Kadın Frekans	Erkek Frekans	Toplam Frekans
Evet	5	8	13
Hayır	3	7	10
Kararsızım	2	2	4
Kısmen	-	3	3

Çizelge 5’de görüldüğü gibi, sendikal faaliyetlerin ekonomik ve sosyal haklar elde etmek açısından yararlı olup olmadığına ilişkin soruya öğrencilerin çoğunluğu “evet, yararlıdır” (13) şeklinde görüş bildirmiş, onu izleyen diğer yüksek frekanslı ifade ise “hayır, yararlı bulmuyorum” (10) şeklinde olmuştur. Cinsiyet açısından bu soruda anlamlı bir farklılık görülmemektedir. Bu konuda öğrenci ifadelerinden örnekler aşağıdaki gibidir:

“Yararlı olduğunu düşünüyorum. Bazen küçükte olsa bazı haklar kazanılabiliyor çünkü.”

“Ekonomik ve sosyal haklar elde edebilmek için grupça hareket etme adına iyi olduğunu düşünüyorum.”

“Hayır. Bu ülkede insana çok fazla değer verilmiyor.”

“Bilmiyorum, daha memur olup da zengin olanını görmedim, herhalde yararlı değil.”

Araştırma kapsamında, “*Öğretmen olduğunuzda bir sendikaya üye olmayı düşünüyor musunuz?*” şeklinde sorulan son soruya öğrencilerin verdikleri cevaplar doğrultusunda elde edilen temalar ve frekansları Çizelge 6’da verilmiştir.

Çizelge 6. Öğretmen olduklarında bir sendikaya üye olmak konusunda sınıf öğretmeniği 4. sınıf öğrencilerinin görüşleri

Kategoriler	Kadın Frekans	Erkek Frekans	Toplam Frekans
Hayır	3	11	14
Evet	4	6	10
Bilmiyorum	2	3	5
Olabilir	1	2	3

Çizelge 6’da görüldüğü gibi, öğretmen olduktan sonra bir sendikaya üye olup olmayacakları ile ilgili soruya ilişkin olarak öğrencilerin 14’ü “üye olmayacağı”, 10’u “üye olacağı”, 5’i “henüz karar vermediği” ve 3’ü “üye olabileceğine dair olasılığın

yüksek olduğu” yönünde yanıt vermiştir. Öğrencilerin verdiği yanıtların cinsiyete göre dağılımına bakıldığında, kız öğrencilerin 4’ü bir sendikaya üye olacağını, 3’ü ise olmayı düşünmediğini dile getirirken; erkek öğrencilerin çoğunluğunun üye olmayı düşünmediği (11) görülmektedir. Bu konudaki öğrenci ifadelerinden örnekler aşağıdaki gibidir:

“Düşünmüyorum. Çünkü sendika yeterince üyelerini koruyup kollamıyor ve para kazanıyor sendika başkanları, amaçları sadece bu. Çalışanların hakkını gözetmek faso fiso onlara göre, diye düşünüyorum.”

“Düşünmüyorum. Gerek yok. Devlet memuru olmuşum daha ne sendikası.”

“Hiç gereği yok. Para falan isterler, zaten üç kuruşa çalışacağız.”

“Evet, düşünüyorum, çünkü meslektaşlarımla beni bir arada toplayan bir gruba üye olmak bir öğretmen için sanırım iyi olmalı.”

“Evet. Katılmayı düşünüyorum ama KPSS var. Onu geçerse olur.”

Görüldüğü gibi, çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin çoğunluğu sendikal örgütlenmenin mesleki yararına ilişkin olumlu bir yargıya sahip değildir.

4. Sonuç ve Öneriler

Araştırma kapsamında elde edilen bulgulara dayalı olarak, Bayburt Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği 4. sınıfta öğrenim görmekte olan öğrencilerin genel olarak, eğitim ve bilim çalışanlarının sendikal örgütlenmesinin gerekli olduğunu düşündükleri, Türkiye’deki eğitim ve bilim sendikalarının üyelerinin ve diğer kamu çalışanlarının çıkarlarına uygun faaliyet yürütmediğine inandıkları, sendikal bir etkinlik gördüklerinde tepkinin ya da etkinliğin amacına göre davrandıkları, sendikal etkinlikleri ekonomik ve sosyal haklar elde etmek açısından yararlı buldukları ancak genel olarak sendikal etkinliklere katılmadıkları ve öğretmen olduklarında sendikalara üye olmayı pek düşünmedikleri ortaya çıkmıştır.

Araştırmada elde edilen bulgulara bakıldığında, öğrencilerin sendikalar ve çalışmalarına ilişkin bazı yanlış ve/veya net olmayan bilgilere ve fikirlere sahip oldukları görülmektedir. Öğrenciler, sendikaları gerekli bulurken aynı zamanda onları salt kendi çıkarları için çalışan örgütler olarak görmekte, sendikal etkinlikleri olumlu karşılarken aynı zamanda bunlara doğrudan katılma ya da destek verme isteği duymamaktadırlar. Dolayısıyla bu araştırmanın çalışma grubunu oluşturan öğretmen adaylarının sendikal örgütlenme ve çalışmaya yönelik bilinçli ve sıcak bir yaklaşım içinde olduklarını söylemek zordur.

Öğretmen adaylarının sendikalar ve etkinliklerine yönelik eksik bilgilerini tamamlamak ve yanlış bilgilerini düzeltmek için, öğretmen adaylarına yönelik olarak fakülte yönetimleri ve meslek örgütleri işbirliğinde tanıtıcı ve bilgilendirici çalışmalar

yapılabilir. Ayrıca eğitim fakülteleri programlarına sendikalar ve etkinliklerini konu alan ders bölümleri eklenebilir. Böylelikle öğretmenlik statüsünün güçlendirilmesi ve demokrasinin gelişmesi açısından önemli kuruluşlar olan sendikalar ve etkinlikleri hakkında öğretmen adaylarında bir farkındalık geliştirilebilir.

5. Kaynaklar

4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları Kanunu

Akyüz, Y. (1970). Türkiye’de Öğretmen Kuruluşları Hakkında Orijinal Bir Belge İle Unutulmuş Bir Kaynak, Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt III, sy.1-4, Ankara.

Akyüz, Y. (1978). *Türkiye’deki Öğretmenlerin Toplumsal Değişmedeki Etkileri (1848-1940)*, Ankara: Doğan Basımevi.

Akyüz, Y. (1980). *Öğretmenlerin Örgütlenmesi Türkiye, Fransa, İsviçre’de ve Uluslar arası Düzeyde Kuruluşlar, Etkinlikler, Sorunlar*, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.

Aldemir, E. (2010). *Türkiye’de Memur Sendikalarının Avrupa Birliği Sürecinden Beklentileri: Eğitim Sendikaları Örneği*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Altunya, N. (1998). *Türkiye’de Öğretmen Örgütlenmesi*, Ankara: Ürün Yayınları.

Collier, R. B., & Mahoney, J. (1997). *Adding collective actors to collective outcomes: Labor and recent democratization in South America and Southern Europe*, Comparative Politics, 29 (2), 285-303.

Demiryürek, E. (2008). *Eğitim İş Kolunda Faaliyet Gösteren Kamu Sendikalarına Üye Öğretmenlerin Eğitim Sürecinde Kazandırılmasını Gerekli Gördükleri Değerlere İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Dereli, B. (1977). *Türkiye’de Sendika Demokrasisi*, İstanbul: Güryay Matbaacılık.

Gülmez, M. (1990). *Memurlar ve Sendikal haklar (Türkiye’de ve Dünya’da)*, Ankara: İmge Kitabevi.

Gülmez, M (1991). *Türkiye’de Çalışma İlişkileri*, Ankara: TODAİE Yayınları.

Gülmez, M. (2002). *Kamu Görevlileri Sendika ve Toplu Görüşme Hukuku: 788’den 4688’e: 1926-2001*, Ankara: TODAİE Yayınları.

Horuz, S. (2005). *Türkiye ve Almanya’da Kamu Görevlilerinin Çalışma Koşullarının Belirlenmesinde Sendikaların Rollerini*, Yayınlanmamış Yüksel Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.

Işıklı, A. (1985). *Kamu Kesiminde Çalışanların Sendikal Hakları*, Ankara: Elektrik Mühendisleri Odası Yayını.

Işıklı, A. (2003). *Gerçek Örgütlenme Sendikacılık*, Ankara: İmge Kitabevi.

Kalkandelen, A.H. (1968). *Sendikalar ve Kamu Hizmetlerinde Sendikacılık*, Ankara: Şenyuva Matbaası.

Kili, S. ve Gözübüyük, Ş (2006). *Türk anayasa metinleri: Sened-i İttifaktan Günümüze*, Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür yayınları.

- Koç, Y. (2003). *Türkiye İşçi Sınıfı ve Sendikacılık Hareketi Tarihi*, İstanbul: Analiz Basın Yayım Dağıtım.
- Makal, A. (2003). Cumhuriyetin 80. yılında Türkiye’de çalışma ilişkileri: Tartışma metinleri, Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları.
- Marshall, T. E. (1991). *Citizenship and Social Class*, London: Pluto Press.
- Meydan, M. (1986). Öğretmenlerin Örgütlü Mücadelesi, *Abece Dergisi*, Aralık 1986, Ankara.
- Mihçioğlu, C. (1968). *Türkiye’de Kamu Personeli Sendikaları*, Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Öcal, L. (1998). *Türkiye’de Memur Sendikacılığı: Öğretmen Sendikacılığı Örneği*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Öztekin, A. (1989). Türkiye’de Kamu Görevlilerinin Örgütlenme Süreci, *Abece Dergisi*, Kasım 1989, Ankara.
- Serim, B. (1995). *Kamu Görevlilerinin Örgütlenmesinde Hukuksal Boyut*, Ankara: Öteki Yayınevi.
- Sülker, K. (1968). *100 Soruda Türkiye’de İşçi Hareketi*, İstanbul: Gerçek Yayınevi.
- Sülker, K. (1987). *Türkiye’de Sendikacılık Tarihi*, İstanbul: Bilim Yayıncılık.
- Talas, C. (1975). Sendikacılık ve Toplum, Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, Mart- Aralık 1975, Ankara.
- Ünsal, E.(1999). *Kamu Görevlilerinin Sendika Kurma Hakkı Memur Sendikaları*, Ankara: Boyut Yayıncılık.
- Yıldırım, E. (2008). Sendikalar ve Kriz, *Çalışma ve Toplum*, sayı 3, Ankara.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H.(2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, (5. Basım), Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, İ.S. (2007). *Türkiye’de Sendikalaşma Sürecinde Öğretmen Sendikaları ve Siyasetle ilişkisi: Adapazarı Örneği*, Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

EXTENDED ABSTRACT

Purpose and significance: Trade unions are important foundations which have very significant role over raising the social rank of public officials and improving democracy. Today on lots of developed countries around the world, public officials become organized and hold activities by using trade union rights and freedoms. On the one hand these activities defend the professional interests of public officials, on the other hands these are generally related with improving democracy and social policies around the country.

Aim of the teacher trade unions in Turkey is to improve professional interest of teachers and to carry out activities related with democratic education policies at the same time. Aim of this study is to evaluate and get ideas of the teacher candidates

about trade unions' activities and trade unions created by teachers, which are very significant group of employees among public officials. Analyze was made based on thoughts of 4th grade students from Bayburt University Faculty of Education.

Methods: Model of this study is survey. Interview method was used. In order to define students' thoughts about trade unions operates in the fields of education and science, interview form with 6 questions was made by researchers and applied to the sample consists of total 34 4th grade students (11 female, 23 male) from department of primary education in Faculty of Education, Bayburt University in 2010-2011 academic year spring term. The sample was selected through an easily accessible case sampling method. Collected data were analyzed by descriptive analysis method. Student written documents were transcribed and then analyzed individually with regard to predetermined coded.

Results: According to analysis of subject' thoughts, most of teacher candidates think that education and science employees should have trade union, and education and science trade unions in Turkey don't operate their activities for the benefit of their members and other public officials. Beside that, it is observed form analysis of subjects' thoughts most of the subjects comply with the purpose when they see trade union activity, and they don't attend trade union activities, and they think trade unions are beneficial for gaining social and financial rights and they feel they won't be member of trade union when they become teacher.

Discussion and Conclusions: According to answers of the subjects it is seen that students have some wrong information and impression about trade unions and their activities. Students think that trade unions are necessity but trade unions are organizations which work only for their own interests. Students don't think to attend or support trade union activities directly. Therefore, it can't be said that the subject of this study have warm approach to trade organizations and their activities. The reason of this can be trade unions itself and their activities or students' lack of knowledge and unconsciousness. In order to expose these causes new scientific studies can be done.